

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้วิจัย นางสาวนิภาดา เจริญชนกจิกุล รหัสนักศึกษา 2569001213

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง (2) รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ

ปีการศึกษา 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อน (2) สภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร (3) ความต้องการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร (4) ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร (5) วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อนในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 1,148 ราย สุ่มกลุ่มตัวอย่างจำนวน 92 ราย โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 58.48 ปี ส่วนใหญ่จบชั้นประถมศึกษา ประสบการณ์ในการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 20.74 ปี มีพื้นที่ปลูกมะพร้าวเฉลี่ย 9.08 ไร่ แรงงานในครัวเรือนมีจำนวน 2 คน ต้นทุนการผลิตมะพร้าวเฉลี่ย 638.59 บาทต่อไร่ต่อปี (2) พื้นที่ปลูกมะพร้าวมีลักษณะเป็นแบบขกร่อง ดินที่ปลูกเป็นดินเหนียว ให้น้ำแบบน้ำขังในร่องสวน แหล่งน้ำมาจากน้ำฝน น้ำที่ใช้เป็นน้ำจืด ส่วนใหญ่ปลูกพันธุ์น้ำหอม เพาะพันธุ์เอง ปลูกแบบแถวเดี่ยว ระยะปลูก 6x6 เมตร มีการใส่ปุ๋ยรองก้นหลุม 1-2 ครั้งต่อปี ลอกเลนขึ้นร่องสวน 1 ครั้งต่อปี ปลูกมะพร้าวทดแทนต้นที่เสื่อมโทรม โดยการปลูกแซมระหว่างต้นเดิม สวนมะพร้าวที่ออกผลแล้วจะมีการเก็บทางมะพร้าวที่ร่วงหล่นลงมา และกำจัดวัชพืช เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่พบการระบาดของโรค แต่พบการระบาดของแมลง คือด้วงแรดมะพร้าว ป้องกันกำจัดโดยกำจัดแหล่งขยายพันธุ์ ด้วงงวง ป้องกันกำจัดโดยใช้สารเคมี แมลงดำหนาม ป้องกันกำจัดโดยปล่อยแตนเบียนอะซิโคเดส และหนอนหัวดำ ป้องกันกำจัดโดยปล่อยแตนเบียนบราคอน ซีบีเตอร์ (3) มีความต้องการส่งเสริมความรู้ในเรื่องการป้องกันกำจัดแมลงมากที่สุด โดยผ่านทางแผ่นพับและบุคคลราชการ ในรูปแบบการบรรยายและสาธิต (4) เกษตรกรมีปัญหาการผลิตมะพร้าวมากที่สุดในเรื่องการป้องกันกำจัดแมลง มีปัญหาน้อยที่สุดในเรื่องการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว การเก็บเกี่ยว และการจำหน่ายผลผลิต ส่วนข้อเสนอแนะจากเกษตรกรคือ ขาดแคลนน้ำในฤดูแล้ง ต้องการให้มีน้ำใช้ตลอดทั้งปี ให้องค์กรราชการแนะนำวิธีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูมะพร้าว (5) แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าว คือ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานรัฐให้การสนับสนุนทางด้านทักษะ วิชาการความรู้ความสามารถ และปัจจัยการผลิต การรวมกลุ่มผู้ปลูกมะพร้าว เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของสมาชิกกลุ่ม การศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนความรู้ และแก้ปัญหาศัตรูมะพร้าวโดยการป้องกันกำจัดศัตรูพืชแบบผสมผสาน

คำสำคัญ แนวทางการส่งเสริม มะพร้าวอ่อน จังหวัดฉะเชิงเทรา

Thesis title: Extension Guidelines for Young Coconut Production of Farmers in Bang Khla District of Chachoengsao Province

Researcher: Miss Nipada Charoenthanakitkul; **ID:** 2569001213;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Jinda Khlibtong, Associate Professor;

(2) Dr. Pornchulee Nilvises, Associate Professor; **Academic year:** 2014

Abstract

The objectives of this study were to study following: (1) social and economic state of young coconut farmers in Bang Khla District of Chachoengsao Province; (2) the state of their young coconut production; (3) their needs for the extension on young coconut production; (4) their problems and suggestions on young coconut production; and (5) the extension guidelines for their young coconut production.

The population in this study was 1,148 young coconut farmers in Bang Khla District of Chachoengsao Province. 92 samples were selected by using simple random sampling. The statistical used to analyze the data by descriptive analysis were frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, and standard deviation.

The findings of this study were as follows: (1) most of the studied farmers were male, with average age at 58.48 years. Most of them were educated at primary level. The average period of their experience in young coconut production was 20.74 years. Their average coconut cultivating area was 9.08 rai. The number of household labor of most of them was 2 persons. The average cost of their young coconut production was 638.59 Baht/rai/year. (2) the studied farmers usually grew their coconut trees on lifted patches with sticky soil. They bailed out plain water in ruts to water their coconut trees. The water source for their gardening was the rain only. They mostly grew their coconut trees in fragrant-water tribe which they cultivated themselves. Their coconut trees were grown on lifted patches in single line at the intervals of 6x6 meters, and the bottom of the holes was lined with fertilizer once or twice a year. They bailed out the mire from ruts to cover the surface of their lifted patches once a year. They would grow new coconut trees to replace old deteriorated ones by growing them among the old ones. Coconut trees which were bearing fruit would be cleared from fallen leaves along with eliminating weeds for them. Although most of the studied farmers were not faced with plant disease spreading, they had to be faced with pest/insect spreading instead. They controlled coconut rhinoceros grubs by eliminating their breeding sources, controlled trunk grubs by applying chemical substances to them, controlled coconut hispine beetle by liberating *Asecodes hispinarum*, and controlled coconut black-headed caterpillar by liberating *Bracon hebetor* Say. (3) the studied farmers needed to be transferred knowledge of pest control most through printing/personal media, such as brochures, leaflets, and public officials in the form of lecturing and demonstrating. (4) the studied farmers had problems on pest control at the highest level, and had problems at the lowest level on the management after harvesting, harvesting, and distributing their produce. They suggested that water should have been supplied to their gardening sufficiently all the year, and related public sectors should have suggested them how to control coconut pests. (5) the guidelines for young coconut production were as follows: Public officials supported them in the issues of skills, academics, knowledge, skills, and production factors; made them unite in groups in order that their knowledge and skills would be improved; set field studies for them to observe the practice of other farmer groups and exchange their knowledge; and solved their problems on pests by adopting integrated pest control.

Keywords: Extension Guidelines, Young Coconut, Chachoengsao Province

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากบุคคลหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. จินดา ขลิบทอง อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. พรชุลี นิลวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม และอาจารย์สมชัย ชีระวงศ์สกุล เกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำตลอดมา รวมถึงแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์เล่มนี้ให้มีเนื้อหาสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผู้บังคับบัญชา และพี่ๆ น้องๆ ทุกท่าน ของสำนักงานเกษตรจังหวัดฉะเชิงเทรา สำนักงานเกษตรอำเภอบางคล้า ที่ได้เอื้อเฟื้อในเรื่องข้อมูลข่าวสารต่างๆ พร้อมทั้งให้กำลังใจ และให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้านเป็นอย่างดี และขอขอบคุณเกษตรกรในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทราทุกท่าน ที่สละเวลาในการให้สัมภาษณ์ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และนางสาวอังคณา นามืองรักษ์ และเพื่อนๆ แขนงวิชาส่งเสริมการเกษตร รุ่น 14 ทุกท่านที่ให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ตลอดมา

ขอบคุณกำลังใจจากบิดา มารดา และทุกคนในครอบครัว คุณอดุลวัฒน์ วิจิตรพันธุ์ ที่คอยให้กำลังใจตลอดมาจนทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่น มานะ อดทน จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี และขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ให้ทุนอุดหนุนการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมรำลึกพระคุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่อบรมสั่งสอนสร้างพื้นฐานการศึกษา เป็นแบบอย่างในการศึกษาหาความรู้ จนมาสู่ความสำเร็จของการศึกษาในครั้งนี้ คุณค่าและคุณประโยชน์ความดีอันพึงมีพึงได้จากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

นิภาดา เจริญชนกิจกุล

สิงหาคม 2558

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
ข้อมูลพื้นฐานอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา	5
รูปแบบและวิธีการในการส่งเสริมการเกษตร	9
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร	10
ตลาดเกษตรกร (Farmer's Market)	13
สภาพการผลิตมะพร้าวอ่อน	15
สถานการณ์การผลิตและการตลาดมะพร้าว	36
โครงการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตมะพร้าว	40
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
สภาพพื้นฐานทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวอ่อน	51
สภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร	60
ความต้องการการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร	74
ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร	81
วิเคราะห์แนวทางการส่งเสริมการผลิตมะพร้าวอ่อนของเกษตรกร	83
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	85
สรุปการวิจัย	85
อภิปรายผล	89
ข้อเสนอแนะ	93
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	99
แบบสัมภาษณ์โครงการวิจัย	100
ประวัติผู้วิจัย	107

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1	คุณลักษณะที่แตกต่างกันของมะพร้าวต้นสูงกับมะพร้าวต้นเตี้ย..... 20
ตารางที่ 2.2	การใส่ปุ๋ยต้นมะพร้าวตามอายุ..... 26
ตารางที่ 4.1	เพศ อายุ และระดับการศึกษาของเกษตรกร 52
ตารางที่ 4.2	ประสบการณ์การผลิตมะพร้าวของเกษตรกร 53
ตารางที่ 4.3	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร 54
ตารางที่ 4.4	แหล่งรับข้อมูลข่าวสารของเกษตรกร 55
ตารางที่ 4.5	พื้นที่ปลูกมะพร้าว และลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร..... 56
ตารางที่ 4.6	รายได้จากการผลิตมะพร้าวของเกษตรกร..... 57
ตารางที่ 4.7	แรงงานที่ใช้ในครัวเรือน และการจ้างแรงงานในการผลิตมะพร้าวของเกษตรกร... 58
ตารางที่ 4.8	ต้นทุนการผลิตมะพร้าวของเกษตรกร 59
ตารางที่ 4.9	ลักษณะพื้นที่ปลูก ลักษณะดินที่ปลูก ลักษณะการให้น้ำ แหล่งน้ำ และสภาพน้ำ... 60
ตารางที่ 4.10	ประเภทพันธุ์ที่ปลูก และการเลือกซื้อพันธุ์มะพร้าว 61
ตารางที่ 4.11	อายุของต้นมะพร้าว 62
ตารางที่ 4.12	รูปแบบการปลูก ระยะปลูก 63
ตารางที่ 4.13	การใส่ปุ๋ยรองก้นหลุม การให้น้ำ การใส่ปุ๋ย และการลอกเลนขึ้นร่องสวน 64
ตารางที่ 4.14	การปลูกมะพร้าวทดแทนต้นที่เสื่อมโทรม และการปลูกพืชอื่นแซม..... 65
ตารางที่ 4.15	การปฏิบัติดูแลสวนมะพร้าวที่ออกผลแล้วของเกษตรกร 66
ตารางที่ 4.16	โรคมะพร้าวและการป้องกันกำจัดของเกษตรกร 67
ตารางที่ 4.17	การป้องกันกำจัดแมลงศัตรูมะพร้าวของเกษตรกร..... 68
ตารางที่ 4.18	การเก็บเกี่ยวมะพร้าวของเกษตรกร..... 70
ตารางที่ 4.19	ความถี่ในการเก็บเกี่ยวมะพร้าว 71
ตารางที่ 4.20	ปริมาณผลผลิตมะพร้าวที่เก็บเกี่ยว 71
ตารางที่ 4.21	เดือนที่ให้ผลผลิตสูง 72
ตารางที่ 4.22	วิธีการเก็บเกี่ยวผลผลิต 72
ตารางที่ 4.23	การจำหน่ายผลผลิต และการจำหน่ายเป็นผลสด 73
ตารางที่ 4.24	ความต้องการการส่งเสริมความรู้ด้านการผลิตมะพร้าวของเกษตรกร 74
ตารางที่ 4.25	ความต้องการช่องทางในการส่งเสริมการเกษตร 76

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.26 ความต้องการวิธีการส่งเสริมการเกษตร	79
ตารางที่ 4.27 ปัญหาเกี่ยวกับการผลิตมะพร้าวของเกษตรกร	81

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 การปลุกมะพร้าวในที่ลุ่ม ต้องวางระดับหน่อมะพร้าวให้สูงกว่าหลุมปลูก.....	25
ภาพที่ 2.2 การปลุกมะพร้าวในที่ดอน ต้องวางระดับหน่อมะพร้าวให้ต่ำกว่าหลุมปลูก	25
ภาพที่ 2.3 วิธีการตลادمะพร้าวน้ำหอม	38

